

D 116

TÂCİZÂDE SA'DÎ ÇELEBİ (190078)
VE SEMÂ'Î MÜENNES KASİDESİ

Ömer İSHAKOĞLU*

Özet

Bu makalede, 922/1516 yılında vefat eden Osmanlı âlimi Tâcizâde Sa'dî Çelebi'nin, hayatı, eserleri ve yazmış olduğu "Semâ'î Müennes Kasidesi" ele alınmıştır. Müenneslik alameti taşımadığı halde müennes kabul edilen isimleri işlediği 90 beyitlik bu kasidesi, lâm kafiyeli olup "basit" bahriyle yazılmıştır.

Tür olarak az işlenen bir konuda, hem de manzum olarak yazılmış olan bu eser, semâ'î müennes kelimelerin kolayca ezberlenerek bilinmesini sağlamak amacıyla kaleme alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Tâcizâde Sa'dî Çelebi, Semâ'î Müennes, Kaside, Arap Dili.

Summary

In this article; the life, works and the "Semai Müennes Kasidesi (Encomium)" written by Ottoman scholar Tâcizâde Sa'dî Çelebi, who died on 922/1516, were examined. In this 90-couplet encomium, he examined the nouns that don't have feminity sign. It has "Lam" rhyme and is written using "arud (basit)" style.

This encomium, regarding a subject that is worked up rarely as of a type, and also written in verse, committed to paper to have auditory feminity words being learnt easily by memorizing.

Key words: Tâcizâde Sa'dî Çelebi, Auditory Feminity Words, Encomium, Arabic Language.

Arap dâlcileri, lûgat ve gramere dair yazılan ilk eserlerde müzekkerlik-müenneslik konusuna önem vererek bu konuyu kitaplarında ayrı bir başlık altında işlemişlerdi. Hatta dil hatası demek olan "lahn" konusunun bir kısmını müzekkerlik-müenneslik hususundaki hatalar teşkil ediyordu. Sonraki asırlarda gelen dâlciler ise bu konuyu müstakil kitaplarda ele aldılar. el-Ferrâ, el-Asma'î ve el-Muberrred gibi büyük dil âlimleri, bu konuda el-Muzekker ve'l-muennes

* Arş. Gör. İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Arap Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı (omer_ishakoglu@yahoo.com)

علي رضا قره بلوط , معجم المخطوطات الموجودة في مكتبات
إستانبول و أناتولي, الجزء الأول, [y.y.,t.y.] , İSAM 141806

s.552

15 MAYIS 2006

Tacigende İsmail Arelbet 190078

1678 - سعدي بن تاجي بيك الآماسي العثماني الحنفي

المدرس الأديب الشاعر المتخلص بتاجي بيك زاده المتوفى

1516/922

(أنظر : كشف الظنون 1765 ، 2025 ؛ هدية العارفين

387/1 ؛ الشقائق النعمانية 490/1 ؛ فهرس أوزاكه

200/5 ؛ معجم المؤلفين 217/4)

من تصانيفه :

1 - حيلة النسوان = خير الأحلام في الحكايات

تاريخ التأليف 921 هـ ؛ كوبريلي رقم 20/1581

ورقة 171-175 ؛ رقم 30/1589 ورقة 183-185

في الهامش ؛ خزينه رقم 1042 ورقة 65 ، 1118 هـ

2 - رسالة في الشهيد - في الفقه الحنفي

أحمد ثالث 152/1541 ورقة 430-432 ، 998 هـ

3 - منشآت تاجي بيك - في الأدب (ف)

ولي الدين أفندي رقم 3285 ؛ موغله خواجه مصطفى

أفندي 563 ورقة 60 ؛ طبع في إستانبول 1956 ؛

4 - نظم العقائد النسفية - في الكلام

قدمه للسلطان بايزيد الثاني ؛ أحمد ثالث رقم 1777

ورقة 33 ؛